

Anna Lindh: Švédka zástankyňa Európy na svetovej scéne (1957 – 2003)

Ylva Anna Maria Lindhová aktívne pôsobila v politike už od mladosti a stala sa jednou z najvplyvnejších postáv modernej švédskej politiky.

Anna Lindhová sa narodila v roku 1957, vyštudovala právo na univerzite v Uppsale a v roku 1982 získala kreslo v parlamente. Do vlády zasadla o 12 rokov neskôr ako ministerka životného prostredia. V ďalšom období dosiahla medzinárodné uznanie ako priamočiara a angažovaná ministerka zahraničných vecí Švédska.

Anna Lindhová neochvejne zastávala proeurópsky postoj. Viac sa zviditeľnila počas švédskeho predsedníctva Európskej únie v roku 2001, keď sa vďaka jej diplomatickému úsiliu podarilo odvrátiť vojnu v bývalej Juhoslovanskej republike

Macedónsko. Stála na čele kampane švédskej vlády v prospech prístúpenia k euru pri príležitosti referenda v roku 2003, avšak bola zavraždená len niekoľko dní pred hlasovaním.

Mladosť

Ylva Anna Maria Lindhová sa narodila 19. júna 1957 na predmestí Štokholmu – v Enskede; bola dcérou umelca a učiteľky. Politicky sa začala profilovať už ako dvanásťročná, keď vstúpila do Švédskej sociálno-demokratickej ligy mládeže, a o rok nato sa stala hovorkyňou miestnej pobočky ligy.

Počas štúdia práva na univerzite v Uppsale naďalej aktívne pôsobila v politike. Anna po ukončení štúdia a šiestich mesiacov práce na okresnom súde získala v roku 1982 prvé kreslo v parlamente za Sociálno-demokratickú stranu a v roku 1984 sa stala prvou predsedníčkou Švédskej sociálno-demokratickej ligy mládeže.

V rokoch 1991 až 1994 pôsobila ako poslankyňa mestského zastupiteľstva v Štokholme, kde mala na starosti kultúru, a potom bola vymenovaná za ministerku životného prostredia. Práve na tomto poste začalo jej meno rezonovať nielen vo vnútroštátnej politike, ale aj na svetovej scéne. Bola nebojácnu bojovníčkou a dokázala presadiť, aby mnoho medzinárodných spoločností nieslo zodpovednosť za svoje environmentálne správanie.

On the world stage

V roku 1998 bola Lindhová – vychádzajúca hviezda švédskej politiky – vymenovaná za ministerku zahraničných vecí vo vláde predsedu vlády Gorana Perssona. Médiá ju nazývali „Perssonova korunná princezná“, lebo sa predpokladalo, že švédsky líder ju pripravuje na to, aby sa stala jeho nástupkyňou vo vedení strany a časom aj krajiny.

Anna mala reputáciu priamočiarej rečníčky a otvorenej kritičky, ktorá neváhala kritizovať iné krajiny vrátane niektorých spojencov Švédska, najmä keď išlo o porušovanie ľudských práv. V Moskve ostro kritizovala kroky, ktoré Rusko podnikalo v Čečensku; otvorene podporovala riešenie založené na existencii dvoch štátov na Blízkom východe a bola ostrou oponentkou politiky vtedajšieho izraelského premiéra Ariela Sharona voči Palestínčanom.

Svojho času sa preslávila tým, že prezidenta Georgea W. Busha označila za „osamelého lovca“ za to, že sa pustil do vojny s

Irakom; ona sama sa postavila proti vojne, argumentujúc tým, že Organizácia Spojených národov ju neschvaľovala. Počas svojej návštevy vo Washingtone ostro kritizovala Spojené štáty aj za to, ako zaobchádzali s väzňami v Zálive Guantánamo.

‘A person can be killed, but ideas cannot’

From Anna Lindh's eulogy for Olof Palme at his funeral, 15 March 1986

Kampan za euro

Politickú vášeň Anny Lindhovej v pravom slova zmysle roznieť práve problematika Európy. Keď Anna počas švédskeho predsedníctva EÚ v roku 2001 predsedala zasadnutiam ministrov zahraničných vecí, zohrala významnú úlohu pri ďalšom rozvíjaní zapojenia Švédska do života Európskej únie. Keď v bývalej Juhooslovanskej republike Macedónsko (teraz Severné Macedónsko) v roku 2001 hrozil konflikt, Anna Lindhová ako hlavná vyslankyňa Európy zohrala kľúčovú úlohu pri zjednocovaní spravidla nesúrodých zložiek zahraničnej politiky EÚ do harmonizovanej akcie, ktorá pomohla zabrániť vojne.

Počas celej svojej kariéry zastávala Anna Lindhová horlivo proeurópsky postoj, pričom zároveň slúžila svojej krajine, ktorá

bola občas voči EÚ skeptická. Bola vedúcou osobnosťou kampane počas švédskeho referenda o prijatí eura v septembri 2003. Do tejto kampane sa zapojila celou dušou, predniesla plamenné prejavy a dokonca presvedčila svojich kolegov – ministrov zahraničných vecí Grécka a Nemecka Georgea Papandreoua a Joschku Fischera, aby osobne prišli do Švédska a zasadili sa v kampani v prospech eura.

Tragická smrť

Jej život bol ukončený tragicky: 10. septembra 2003 ju nožom zavraždil útočník, keď nakupovala v obchodnom dome v centre Štokholmu. Bolo to len jeden deň pred tým, ako sa mala zúčastniť na televíznej diskusii o referende, a len tri dni pred samotným referendum. Zomrela na nasledujúci deň.

Švédsko napokon euro zamietlo – proti prijatiu jednotnej meny bolo 55,9 % účastníkov, za bolo 42,0 % hlasov.

Odkaz Anny Lindhovej žije aj naďalej – je zhmotnený v iniciatívach a programoch, ktoré boli vytvorené na jej počesť. Patrí k nim Euro-stredozemská nadácia Anny Lindhovej pre dialóg medzi kultúrami, sieť organizácií občianskej spoločnosti zameraných na podporu medzikultúrneho dialógu v stredozemskom regióne. Cena Anny Lindhovej je udeľovaná každý rok osobe alebo inštitúcii, ktorá má „odvahu bojovať proti ľahostajnosti, predsudkom, útlaku a nespravodlivosti s cieľom podporiť dobrý život všetkých ľudí v prostredí, ktoré sa vyznačuje dodržiavaním ľudských práv“. K držiteľom tejto ceny patria americká politička a diplomatka Madeleine Albrightová a Eren Keskinová, turecká právnička v oblasti ľudských práv, ktorá sa venuje otázkam LGBT a právam žien a utečencov.